



**Planprogram for kommuneplanens samfunns- og arealdel  
Lyngen kommune**

# Merknadsbehandling

Kommunestyret, 22.februar 2017

## INNLEDNING

Forslag til Planprogram for kommuneplanens samfunns- og arealdel har vært ute til offentlig ettersyn i perioden 08.12.16 – 06.02.17. Arbeidet ble annonsert i Framtid i Nord og på kommunens hjemmesider.

I tillegg fikk følgende offentlig instanser tilsendt dokumentet som e-post:

Nr.	Interessenter	Offentlig ettersyn	Dato svar	Side
1	Fylkesmannen i Troms	08.12.16	30.01.17	03
2	Troms fylkeskommune	08.12.16	30.01.17	13
3	Sametinget	08.12.16	16.01.17	17
4	Statens vegvesen	08.12.16	01.02.17	21
5	Kystverket	08.12.16	24.01.17	22
6	Fiskeridirektoratet	08.12.16	16.01.17	23
7	Forsvarsbygg	08.12.16	31.01.17	27
8	Direktoratet for Mineralforvaltning	08.12.16		
9	NVE, Region Nord	08.12.16		
10	Mattilsynet	08.12.16		
11	Storfjord kommune	08.12.16		
12	Skjervøy kommune	08.12.16		
13	Tromsø kommune	08.12.16		
14	Nordreisa kommune	08.12.16		
15	Kåfjord kommune	08.12.16		
16	Jægervatnet – Lattervik bygdeutvalg		06.02.17	28
17	Rendalen Reinbeitedistrikt 33T		06.02.17	29

Fig. 1 – Tilskrevne interessenter og mottatte svar

Innen fristens utløp var det innkommet 7 merknader fra offentlige instanser som ble tilskrevet og 2 fra andre interessenter. De fleste merknadene inneholder flere temaer.

Rådmannen framstiller merknadene med å angi hovedpunktene i innkomne skriv, vurdering og tilråding (innstilling til politisk vedtak). Originalmerknadene er offentlige dokumenter og kan fås ved henvendelse til administrasjonen.

Det gjøres oppmerksom at mesteparten av innspillene omfatter hensyn som skal tas når dokumentene for samfunnsdelen og arealdelen skal utformes. Innspillene vil derfor i begrenset grad påvirke innholdet i planprogrammet (endringer i planprogrammet som følge av merknadene er vist med rød skrift).

# Merknad nr. 1 – Fylkesmannen

## 1.1 GENERELLE KOMMENTARER

- 1.1a) I hovedsak vil Fylkesmannen slutte seg til planprogrammet for revisjon av kommuneplanens samfunns- og arealdel 2016 - 2030. For å lette kommunens videre arbeid med de to delene av kommuneplanen, vil vi gi separate innspill og kommentarer til samfunnsdelen og arealdelen.**

Lyngen kommune har et svært godt utgangspunkt for revisjonsarbeidet, jfr. kapittel 1 i planprogrammet. Samfunnsdelen har vært på høring i 2015 og gir et godt grunnlag for justeringer og oppgraderinger til dagens utfordringer og behov. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt i desember 2014 etter en omfattende drøftingsrunde med regionale sektormyndigheter, blant annet Fylkesmannen.

Fylkesmannen forventer at drøftinger og vurderinger som ble lagt til grunn i arealdelen om utviklingen av Lyngen kommune også speiles i samfunnsplanen. Dette gjelder særlig for kommunens strategi for utbyggingsområder og næringsområder.

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.1b) Kommunen har lagt opp til en bred medvirkning som fanger opp flere målgrupper. Vi anbefaler kommunen å vurdere også digitale medier som plattform for innspill, i tillegg til skriftlige og muntlige innspill.**

Rådmannens vurdering: Rådmannen tilrår at merknaden etterkommes. Foruten kommunens hjemmeside vil også andre digitale medier vurderes ved utarbeidelse av samfunnsdel og arealdel.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tas til følge.

- 1.1c) I tabell 4 er det angitt innflytelsesgrad på ulike plandokumenter, og Fylkesmannen vil bemerke at innflytelsen fra regional stat på arealdelen, kan være for lavt angitt. Regionale myndigheter kan reise innsigelse til formål og bestemmelser for å sikre at nasjonale og vesentlige regionale interesser blir ivaretatt. For sikre at det ikke oppstår misforståelser om kommunestyrets handlingsrom senere i planprosessen, vil Fylkesmannen anbefale at verdien settes høyere.**

Rådmannens vurdering: Rådmannen tilrår at verdien settes til 4 (medbestemmelse) og at det i planprogrammet framgår av at innsigelsesrett inngår i dette punktet. Øverste nivå (pkt. 5) omfatter beslutningsrett og ved innsigelse er det vel departementet som har beslutningsrett. **Se endring under pkt. 3.4, side 9 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tas til følge.

- 1.1d) Planen vil gå inn i «Samordningsforsøket» hvor Fylkesmannen skal avgi en samlet høringsuttalelse på vegne av regionale statsetater for arealdelen.**

**Fylkesmannen er også gitt fullmakt til eventuelt å avskjære innsigelser fra en regional statsetat etter en samlet vurdering.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.1f) Fylkesmannen anbefaler at kommunen bruker Planforum aktivt i det videre arbeidet med planene og understreker positive erfaringer med at både administrativ og politisk toppledelse deltar på møtene. I tillegg til Planforum anbefales det også enkeltmøter med berørte sektormyndigheter for å avklare fagspesifikke problemstillinger.**

*Rådmannens vurdering:* Det kan bli aktuelt å benytte Regionalt planforum flere ganger under planprosessen med samfunnsdelen- og kanskje særlig arealdelen. Lyngen kommune vil vurdere aktuelle datoer i forhold til møtedatoer satt om av fylkeskommunen og gi tilbakemelding. Rådmannen ser for seg at separate møter med berørte sektormyndigheter møter kan aktualiseres med bakgrunn i første møte i planforum. **Se endring under pkt. 3.4, side 10 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

## 1.2 SAMFUNNSPLANEN:

- 1.2a) Fylkesmannen viser til uttalelse til kommuneplanens samfunnsdel i brev av 25.08.15, og ber kommunen ta utgangspunkt i denne for det videre arbeidet med samfunnsdelen.**

*Rådmannens vurdering:* Kommunen tar utgangspunkt i nevnte brev i den grad det er relevant (planstrategi/planprogram viser til en del endringer av samfunnsdelen)

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- 1.2b) Fylkesmannen ser det som viktig at kommunen i sin planstrategi og i alt planarbeid tar utgangspunkt i den demografiske utviklingen og hvordan den økonomiske handlefriheten er for kommunen i dag og utsiktene i årene fremover. Dette er grunnleggende faktorer for dimensjonering av tjenestetilbudet og prioritering av midler mellom de ulike sektorene.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2c) Lyngen kommune har hatt relativt gode resultater de siste 5 år, i 2015 ble kommunens netto driftsresultat 2,4 % av brutto driftsinntekter. Kommunens disposisjonsfond er på 3,2 % pr. 2015, mens landsgjennomsnittet er 6,7 %. Fylkesmannen mener Lyngen kommune er i en sårbar økonomisk situasjon, som i hovedsak er knyttet til det svært høye i kommunen. Pr. 2015 er netto lånegjeld på 126,8 % av brutto driftsinntekter. Dette er klart høyest av kommunene i Troms, og kun 10 kommuner i landet har høyere netto lånegjeld enn Lyngen kommune. Høy lånegjeld gjør kommunen sårbar for renteøkninger og vi mener kommunen må gjøre tiltak for å redusere lånegjelden. Dette må det tas hensyn til i kommunens planarbeid.**

*Rådmannens vurdering:* Høy lånegjeld og tiltak for å redusere lånegjelden tas hensyn til i kommunens planarbeid.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tas til følge.

- 1.2d) I plandokumentet sidestilles likestilling og universell utforming og det er reit. Temaet skal behandles som et perspektiv, noe vi har gitt innspill om tidligere. Dette er viktig og Fylkesmannen vil berømme kommunen for at temaet blir behandlet tverrsektorielt i arbeidet med kommuneplanen.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2e) Sjumilssteget. Fylkesmannen i Troms har vakt stor regional, nasjonal og internasjonal oppmerksomhet med det arbeidet som er gjort i Sjumilssteget. Lyngen kommune har lagt ned et betydelig arbeid i denne satsingen og kommunen bør vurdere å integrere Sjumilssteget som et gjennomgående perspektiv i kommuneplanens for arbeidet med barn og unge.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- 1.2f) Helse. Det er positivt at folkehelse er et perspektiv i planprogrammet for samfunnsdelen. Vi er kjent med at kommunen har laget en oversikt over helsetilstanden, og dette dokumentet gir et godt grunnlag for videre arbeid og prioriteringer. Spørsmålene som dere vil drøfte nærmere for å lage mål og strategier i samfunnsdelen, er relevante. Det er viktig å huske at alle kommunale sektorer må medvirke i å ivareta hensyn til befolkningens helse og trivsel.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2g) Barn og unge. Det går fram av kommuneplans samfunnsdel for Lyngen kommune, at barn og unge er et av satsingsområdene i planen. Dette er fulgt opp i planstrategien ved at utfordringene er beskrevet, og at det er redegjort for planbehov fremover. Det går fram av planprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel at kommunen vil vurdere en egen kommunedelplan eller temaplan for barn og unge.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2h) Reindrift. Grunnloven § 110a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrift.**

**Reindriftrretten er opparbeidet gjennom alders tids bruk og er en rettighet på linje med grunneierretten, og nyter som sådan erstatningsrettslig vern. Det vil derfor være naturlig at reindriftrutøverne inviteres inn som deltakere i planprosessen, for å ivareta samisk næring og kultur. Det vil i en slik prosess, være viktig med dialog mellom reindriftrutøvere, kommunen og fylkesmannen.**

**Reindriftrnæringen må gis muligheter til å utvikle seg, noe som i hovedtrekk betyr at driftsgrunnlaget ikke bør forringes og at kommunen også legger til rette for næring og industri som kan og vil bidra til at reindriftrten fortsatt vil eksistere i kommunen.**

*Rådmannens vurdering:* Kommunens fjellandskap gjør at det er forholdsvis mange interessefelter som møtes på arealene mellom fjellfoten og strandlinja. Da både utbygging og ferdsel generelt medfører negative virkninger for reindriftrnæringen, er dette utfordrende for kommunen.

Ved forrige revisjon ble nye utbyggingsområder primært lokalisert mot eksisterende bebyggelse/nært eller nedenfor hovedveger. Dette synes på mange måter å være hensiktsmessig, men utbyggingsprinsippet fører til sterkere press på strandsonen. Utviklingen av reiselivsnæringen er viktig for kommunen og arealer knyttet til reiseliv ønskes i noen tilfeller lokalisert mot fjell og utmark. Kommunen mener det i særlig grad er disse områdene som må gis en grundig vurdering i forhold til reindriftrinteresser.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tas som orientering. Hensyn til reindriftrnæringen vil bli grundig vurdert i videre planlegging.

- 1.2.i Reindriftrten er nevnt under Næringsutvikling, sammen med landbruk og fiske, men bør også være med under punktet «Klima og miljø». Reindriftrten og bruken områdene vil med stor sannsynlighet endre seg med klimaendringer. Det kan ha med sikkerhet å gjøre, utnyttelse av beiteområdene i tid og rom, mv.**

*Rådmannens vurdering:* I planprogrammets pkt. 5 *Klima og miljø* er det stilt spørsmål om hvordan klimaendringer kan påvirke landbruk og turisme. Spørsmålet kan utvides til også å omfatte reindriftr. **Se endring under pkt. 5, side 19 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- 1.2.j Klima og miljø. Kommuneplanens samfunnsdel skal behandle langsiktige utfordringer. Miljømessige utfordringer bør derfor omtales i planprogrammet. En kilde til oppdaterte nasjonale miljømål er på miljødirektoratets nettsted.**

*Rådmannens vurdering:* Miljø er omtalt i planprogrammets pkt. 5 *Klima og miljø* og samlet sett har Lyngen kommune lite lokale miljøutfordringer. Globalt er imidlertid klima og miljøutfordringene tydelige. Lyngen kommune har opprettet eget «Klima og miljøutvalg» som har ansvar for de oppgaver kommunen er pålagt eller har påtatt seg innenfor klima, miljø og forurensning. Kommunen vil oppdaterte nasjonale miljømål i videre planlegging.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes delvis.

- 1.2.k) Naturmangfold. Kommunen bør ha god kunnskap om egen verdifull og truet natur som gjelder naturtyper, aner, landskap og geologi, og om egen**

**forvalterrolle for natur. Fylkesmannen anbefaler at kommunen utarbeider en kommunedelplan for naturmangfold, som kan danne grunnlag for videre planer og forvaltning av arealer og ressurser.**

*Rådmannens vurdering:* I gjeldende arealdel (vedtatt i 2014) er 11 områder for biologisk mangfold vist med hensynssoner. I tillegg finnes verdifull naturtyper i gjeldende verneområder, som dekker store deler av kommunen. Ny kunnskap, bla. Ecofact Nord As rapport nr. 502, 2016 om registrerte naturtyper i Lyngen kommune, vil være supplerende kunnskap som vil bli vurdert ved utarbeidelse av arealdelen. Rådmannen ser fordel med utarbeidelse av kommunedelplan for biologisk mangfold, men dette er ressurskrevende, og må vurderes opp man andre kommunedelplaner som bør utarbeides.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes delvis.

- 1.2l) Verneområder. Verneområder og verneområdeforvaltning er ikke omtalt i planprogrammet. Lyngen kommune har forvaltningsansvar for alle verneområdene i kommunen. Verneområdene og den lokale verneområdeforvaltningen bør derfor omtales under satsningsområde «klimate og miljø» i planprogrammet. Verneområdene er områder med nasjonale naturverdier. Det er derfor viktig at verneområdene innarbeides og ivaretas i all kommunal planlegging. Verneområdene har verdi for friluftsliv, rekreasjon og opplevelse, men gir også grunnlag for lokal næringsutvikling, særlig i forhold til reiselivsnæringen.**

*Rådmannens vurdering:* Store deler av kommunen er vernet i medhold av naturmangfoldloven. Verneplanene har en lang tidshorisont og er av den grunn ikke nevnt spesifikt ved denne rulleringen. Rådmannen mener verneplanene ivaretas og forvaltes på en tilfredsstillende måte, men er enig i at verneplanene kan nevnes i planprogrammet. **Se endring under pkt. 5, side 18 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- 1.2m) Vannmiljø. Vannmiljø og utfordringer på dette området er i liten grad omtalt i planprogrammet. Forvaltningsplan for vannregion Troms er heller ikke nevnt som regional føring i planprogrammet. Denne planen bør tas med som regional føring. Oppfølging av vannforvaltningsplanen for vannregion Troms (2016-2021) med tilhørende tiltaksprogram vil være viktig å implementere i kommunes planer i planperioden.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tilrår at Forvaltningsplan for vannregion Troms inngår under regionale føringer i planprogrammet. **Se endring under pkt. 2.4, side 6 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- 1.2n) Lyngenlandbruket er relativt stort i Tromssammenheng. Her er det 50 søkere på produksjonstilskudd. 30 av disse driver med sau, 6 med geit. Lyngen har noen av de beste produksjonsarealer for kjøttproduksjon på sau. Både på sau og geit er driftsapparatet modernisert, og i begge produksjoner finner vi svært dyktige**

**bønder. Nortura har to besøksgårder på sau i kommunen. Deler av kommunen er i tillegg relativt rovdryfritt.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2o) Småfehold er svært arealkrevende produksjoner, som er avhengig av store beitearealer. Beitearealene er under et stort press fra de som ønsker etablering av fritidsbebyggelse.**

**For de som har investert i fortsatt landbruksdrift, er det viktig at kommunen sikrer landbrukets ressursgrunnlag i et langsiktig perspektiv. Samfunnsdelen legger politiske premisser for kommuneplanens arealdel, hvor kommunen kan styre virksomhet som kan sette beitenæringen under press. Kommunen bør vurdere om det er behov for en beitebruksplan for å komme arealkonflikter i forkjøpet.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2p) Fylkesmannen minner også om bruk av tjenesten Inn på Tunet, som er en sjelden vinn-vinn sak. Inn på Tunet bør også inkluderes i kommunens arbeid med Sjumilssteget. Inn på Tunet kan brukes som arena for læring, mestring og gode opplevelser i skole og fritid, i første rekke for barn og unge i risikozonen. I tillegg til å produsere gode og rimelige velferdstjenester, bidrar Inn på tunet til verdiskaping og opprettholdelse av drifta på mange gårdsbruk.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2q) Lyngen er det også muligheter for å bruke landbruket i folkehelsens tjeneste, som integrert del av de samlede tilbudene. Dette gjelder de fleste sektorene som helse/omsorg, oppvekst mv. De menneskelige og samfunnsmessige besparelser kan være betydelige.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2r) Gårder og andre private aktører driver med utleie til overnatting og tilbud om opplevelser. Mange turister ønsker seg gårdsferier og aktiviteter knyttet til gård. Turistene etterspør også lokalmat og lokale matspesialiteter fra sjø og land. Lyngen har profilert seg på Alpelam og Lyngelam som lokal merkevare, og har også andre interessante lokalmatprodusenter. Nordnorske mattradisjoner og høy kvalitet på råvarer fra sjø og land, et potensial for produksjon av lokale spesialiteter. Lyngen kunne gjerne se nærmere på om enda mer lokalmat og matopplevelser kan knyttes nærmere til reiselivet både i egen kommune og omkringliggende.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.



- 1.2s) **Lyngen kommune har en viktig rolle for å legge til rette utviklingen av sin reiselivsnæring og ivareta miljøhensyn. Det kreves ressurser for å imøtekomme behov for tilrettelegging av parkering, toaletter og søppelhåndtering, løyper og stier, kart, skilting og informasjon. Vi legger til grunn at Lyngen kommune er oppmerksom på dette viktige arbeidet.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.2t) **Utviklingen går mot færre og større landbrukseiendommer. Konsekvensen har også her vært at eiendommer uten aktiv landbruksvirksomhet nyttes til fritidsformål. I et landbruk med stadig færre bruk i drift, kan mangel på naboer og et sosialt liv oppleves som en minimumsfaktor. Ved overdragelse av landbrukseiendommer har kommunen ofte virkemidler for å hindre at disse blir brukt til fritidsformål. Fast bosetning vil også kunne være med på å sikre grunnlagt for skole og barnehage i området. Kommunen bør se nærmere på virkemidler for økt bolyst. Utbygging av nye samferdselsløsninger, for eksempel Ullsfjordforbindelsen, kan gi endrede vilkår som i et lengre perspektiv kan føre til økt bolyst.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

### 1.3 AREALPLANEN

- 1.3a) **Kommuneplanens arealdel er fra 2014 og Fylkesmannen tar som utgangspunkt for planprosessen, at den i hovedsak er representativ for kommunens utbyggingsbehov også i dag. Med en godkjent kommuneplan kan kommunen forvente en forutsigbar og tydelig dialog med regionale myndigheter om avklarte utbyggingsområder i kommuneplanens arealdel. Kommunen kan også forvente at planprosessene kan gå relativt raskt og med et forventet utfall. Dette vil omfatte både reguleringsplaner og byggesaker i samsvar med plansituasjonen.**

**Med utgangspunkt i arealplanen må kommunen også forvente at planforslag og enkeltsøknader som ikke er i samsvar med plansituasjonen, vil være krevende å få gjennomslag for.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.3b) **Fylkesmannen vil anbefale en evaluering av de fastsatte utbyggingsområdene fra 2014. Et sentralt virkemiddel for å sikre sysselsetting og dermed også gi grunnlag for bosetting, er etablering av næringsarealer i kommunen. Kommunen anbefales derfor å evaluere de eksisterende områdene, herunder både boligområder og næringsarealer, for å vurdere om lokalisering er egnet i et lengre perspektiv. Bør noen områder tas ut fordi de ikke er realistisk å bygge ut og skal de i så tilfelle erstattes av nye områder med en annen beliggenhet? Dette er et sentralt forhold i forhold til et ressursvern for sektorer som landbruk og reindrift hvor tap av driftsareal er grunnleggende moment i vurderingen av kommuneplanen, jfr våre kommentarer til samfunnsplanen.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.3c) Fylkesmannen vil også anbefale at kommunen tar stilling til viktige strandområder og avsetter disse som for eksempel hensynsoner. Strandarealer har også en viktig verdi og funksjon i kommunens satsing på turisme. Strandsonevernet bør framstilles bedre enn planen fra 2014 angir.**

*Rådmannens vurdering:* Store deler av bebyggelsen i Lyngen kommune ligger innenfor 100 meters belte fra strandsonen, først og fremst fordi fiskarbondedyrket har vært en tradisjonell næring i kommunen. Da løsmasser (som igjen er grunnlaget for jordbruk) fortrinnsvis ligger langs strandlinjen har lokalisering av bygninger i denne sonen vært naturlig. I noen tilfeller har også fare for snøras forsterket dette bildet. I planprosessen framgår det at reindriftsnæringen fortrinnsvis ønsker bebyggelse og anlegg nedenfor hovedveg. Det vil i mange sammenhenger bety i strandsonen.

I dag er uberørte strandområder viktig for rekreasjon og trivsel og kan også ha verdi og funksjon i kommunens satsing på turisme. I nåværende arealplan er viktige strandområder sikret gjennom bruk av arealformålet *Bruk og vern av sjø og strandområder*, særlig i områdene mot Lyngenfjorden (noen få på Ullsfjordsida).

Store deler av kystlinjen i Lyngen kommune er ikke bebygd pga. bratt terreng. Disse områdene benyttes en god del om sommeren, men i mindre grad om vinteren pga. snøskredfare. Hvorvidt flere strandområder kan sikres vil vurderes nærmere ved utarbeidelse av arealdelen.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes delvis.

- 1.3d) Samfunnsdelen bør angi behovet for ulike formål i de ulike delene av kommunen, slik at utbygginger i arealplanen kan være i samsvar med det reelle utviklingsbehovet i Lyngen kommune. Fylkesmannen anbefaler at statlig planretningslinje «Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging» legges til grunn i revisjonsarbeidet av arealdelen.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

- 1.3e) Reindrift. Arealdelens fokusområder er stort sett er de samme som ved forrige revisjon. Topografien i Lyngen er av en slik karakter at det nødvendigvis vil være utfordringer hvor næringer og arealutnyttelse møtes. Det er derfor spesielt viktig at næringen tidlig blir tatt med i planprosessene. Det er positivt at Lyngen kommune har integrert enkelte arealavsetninger som reindriftas hensynssoner i kommuneplanens arealdel som var godkjent i 2014.**

Arealplanleggingens fremste funksjon for reindriften er å gjøre hensiktsmessige vurderinger av reindriftens samlede arealmessige belastning. Summen av alle inngrep og beslag av beiteareal over tid må kartlegges og det må utarbeidet kunnskapsbasert informasjon om konsekvensene for reindriften både på kort og lang sikt. Dette kunnskapsgrunnlaget må videre legges til grunn i

**arealforvaltningens videre saksbehandling. En må heller ikke glemme at reindriften går over kommunegrensene, og at interkommunalt samarbeid er viktig.**

**Fylkesmannen nevner at Troms fylkeskommune er i gang med en regional plan for reindrift.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt til orientering.

**1.3f) Landbruk. Kommunen har kartfestet landbrukets kjerneområder i samband med planprosessen i 2014. Kommunen har i 2016 utarbeidet et utkast til landbruksplan for Lyngen kommune, og Fylkesmannen har avgitt en uttalelse i brev av 1 1.01.17. Fylkesmannen viser til denne uttalelsen, men vil i tillegg supplere med følgende innspill som kan ivaretas i både landbruksplanen og i samfunnsplanen.**

- **Et godt utbygd skogsvegnett er en viktig forutsetning for god tilgjengelighet til skogarealene i forbindelse med hogst og annen skogbehandling. Kommunen oppfordres til å initiere utarbeidelse av hovedplan for skogsveger med kartfesting av eksisterende skogsveger, behov for ombygging av eldre skogsveger og kartfesting av framtidig skogsvegbehov.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- **Fylkesmannen vil anbefale at landbruksplanen er en del av samfunnsplanen. Kommunale tilskudd til nydyrking og skogsvegbygging er også noe som bør vurderes i samband med årlig budsjett og handlingsplaner.**

*Rådmannens vurdering:* Kommunen har foreløpig sett for seg en kortfattet og overordnet dokument for samfunnsdelen. Innspillet vil vurderes nærmere ved utarbeidelse av samfunnsdelen.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

#### 1.4 VIDERE PROSESS:

**1.4a) Arbeidet med arealdelen vil gå inn i «Samordningsprosjektet» hvor Fylkesmannen skal samordne uttalelser fra statlige sektormyndigheter, og eventuelt avskjære innsigelser fra statlige myndigheter. Fylkesmannen har også utarbeidet et notat hvor innslagspunktet for innsigelse på noen sektorområder angis. Notatet vil være nyttig for å vurdere kommunens handlingsrom. Se Fylkesmannens hjemmeside: «Retningslinjer for bruk av innsigelser og klage på kommunal arealdisponering». Fylkesmannen vil tilrå en aktiv bruk av Planforum. Vi stiller oss til rådighet for spørsmål og drøftinger i det videre arbeidet med planen.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tror drøfting i planforum hvor ulike sektorinteresser møtes, er en forutsetning for å foreta en fornuftig avveining i forhold til kommunale utbyggingsinteresser (Jf. også tidligere vurdering i pkt. 1.1d og e).

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden om aktiv bruk av planforum etterkommes.

## Merknad nr. 2 – Troms fylkeskommune

- a) Det er positivt kommuneplanarbeidet omfatter både samfunnsdel og arealdel i nevnte rekkefølge. Det er lagt opp til god medvirkning i planprosessene til både samfunnsdelen og arealdelen.

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- b) Fylkeskommunen ber kommunen være spesielt oppmerksom på kap. 5 i Fylkesplanen 2014-2025 som omhandler «Arealpolitikk og - forvaltning med arealpolitiske retningslinjer».

*Rådmannens vurdering:* Arealpolitikk og - forvaltning med arealpolitiske retningslinjer vil være retningsgivende ved utarbeidelse av arealdelen. **Se endringer pkt. 2.4, side 5 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- c) Regional planstrategi for Troms 2016-2019 ble vedtatt i fylkestinget i oktober 2016, og ber Lyngen om å oppdatere dette under kap 2.4 Regionale føringer.

*Rådmannens vurdering:* Vedtatt regional planstrategi vil gi føringer for kommuneplanarbeidet i Lyngen kommune. **Se endringer pkt. 2.4, side 6 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- d) Fylkeskommunen ber kommunen være oppmerksom på planretningslinjer for *Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025* og at landbrukets kjerneområder skal innarbeides med hensynssoner i kommunenes arealdel.

*Rådmannens vurdering:* Landbrukets kjerneområder er innarbeidet i eksisterende arealdel og vil videreføres ved revisjon av planen.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- e) Det er igangsatt rullering av Regional transportplan 2014-2023. Fylkeskommunen oppfordrer kommunen til å komme med innspill.

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering. **Se endringer pkt. 2.4, side 5 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- f) Regional bibliotekplan er klar for behandling i fylkestinget i mars.

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering. **Se endringer pkt. 2.4, side 6 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- g) *Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027* presiserer at attraktive og varierte områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at de blir ivaretatt for framtidige friluftslivsaktiviteter i Troms.

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- h) Regional forvaltningsplan 2016-2021, Vannregion Troms skal legges til grunn for regionale myndigheters virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen iht pbl. kap 8.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering. **Se endringer pkt. 2.4, side 6 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- i) I tillegg er arbeidet med regional plan for reindrift og regional plan for idrett og anlegg for idrett og fysisk aktivitet igangsatt. Videre skal det i henhold til Regional planstrategi utvikles en regional plan for kultur i planperioden.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering. **Se endringer pkt. 2.4, side 6 i planprogrammet.**

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- j) Det anbefales å ha en oppdatert status av kultursektoren i kommunen når utarbeidelse av kommuneplanens samfunnsdel starter opp. Kommunen bør derfor presentere på hvilken måte kultur kan bidra til lokal utvikling, kompetansebygging og sosial utjevning. Et godt utviklet bibliotektilbud har blant anna vist forbedring på nasjonale prøver.**

*Rådmannens vurdering:* Kommunen vil oppdatere status på kulturtilbudene.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* merknaden etterkommes.

- k) Satsingsområde 4 folkehelse og 6 likestilling har mye til felles. Muligens kunne disse samles under et felles satsingsområde folkehelse og sosiale ulikheter. Arbeid for utjevning av sosiale helseforskjeller som fremgår av pkt. 6 Likestilling er et sentralt tema i folkehelsearbeidet.**

*Rådmannens vurdering:* Kommunen vil en sammenslåing av disse satsingsområdene ved utarbeidelse av samfunnsdelen.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- l) Kapitlet 5.1.2 bør ryddes slik det er samsvar mellom innholdsfortegnelsen og teksten.**

*Rådmannens vurdering:* Dokumentet vil redigeres i henhold til innspillet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- m) Fylkesmannen gjør oppmerksom på at plan for «Oversikt over helsetilstand» skal utarbeides i tråd med folkehelseloven og tilhørende forskrift.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen mener at dette er utført etter de kravene som stilles, men tar innspillet til orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* tatt som orientering.

- n) Kommunen skal ha et samlet oversiktsdokument hvert fjerde år som skal ligge til grunn for det langsiktige folkehelsearbeidet, og det skal foreligge ved oppstart av**

**arbeidet med kommunal planstrategi. Man bør vurdere om man skal synliggjøre oversiktsarbeidet som er under utarbeidelse i Lyngen kommune under pkt.3.5 i framdriftsplanen. Begrunnelsen for dette er at samfunnsdelen skal inneholde mål og strategier for folkehelsearbeidet basert på funnene fra oversikten.**

*Rådmannens vurdering:* Oversiktsdokumentet var ikke utarbeidet da planstrategien ble vedtatt og planprogramarbeidet igangsatt. Dette dokumentet er nå ferdig og funnene vil ligge til grunn for videre arbeid.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- o) Ved utforming av boligpolitikk vises det til dokumentene *Bolig for velferd og Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)*. Sistnevnte retter en særlig innsats mot barnefamilier og unge.**

**Befolkningsprognoser for Lyngen kommune viser en vekst i antall eldre. Tilrettelegging for boliger for denne gruppen, kommunale eldreboliger, universell utforming etc. kan være sentralt.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

### **Arealdelen**

- p) Fylkeskommunen kan ikke se av planprogrammet at noen nye områder skal utredes og tas inn i arealplanen eller om noen spesielle temaer skal utredes eller gis spesiell oppmerksomhet. Fylkeskommunen oppfatter slik sett at arealdelen er en videreføring av eksisterende kommuneplan.**

*Rådmannens vurdering:* Kommunen har en forholdsvis ny arealdel, hvor hovedtrekkene antas videreført. Det er likevel ikke slik at spesielle temaer eller utredninger ikke skal gis oppmerksomhet (jf. oppsummering av fokusområder som en ny plan skal inneholde). For å imøtekomme intensjonene med at samfunnsdelen skal legge føringer for arealdelen er det viktig at disse (og eventuell nye) presiseres og utdypes i arbeidet med samfunnsdelen.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes ikke.

- q) Fylkeskommunen har forståelse for at det er for tidlig å gjengi hvilke utredninger/vurderinger arbeidet med samfunnsdelen vil gi. Likevel er det ønskelig at et planprogram for kommuneplanens arealdel redegjør nærmere for hvilke utredninger og vurderinger som skal gjøres i arbeidet med arealdelen og viser til forskrift om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven (KUF).**

*Rådmannens vurdering:* Kommunen er innforstått med at arealplanen alltid skal konsekvensutredes og dette vil bli gjort ved alle arealdisponeringer som endres i forhold til gjeldende plan.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- r) **Fylkeskommunen anbefaler at det i forbindelse med revisjonen tas en helhetlig vurdering av avsatte utbyggingsområder i eksisterende kommuneplan som ikke er utbygd. Vurderingen kan omfatte om det er aktuelt å fjerne noen av områdene eller om det er andre områder som er mer hensiktsmessig.**

*Rådmannens vurdering:* Innspillet er en forsterkning av beskrivelse i nåværende planprogram og vil vurderes ved utarbeidelsen av arealdelen.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- s) **Kystzoneplaner. Lyngen kommune tar sikte på å koble sammen kystzoneplanen med kommuneplanens arealdel. Dette vil være en stor fordel, og gjør det enklere for å se sammenhengen mellom arealdisponeringen på land og sjø.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- t) **Landbruk. Landbrukets kjerneområder er kartfestet som hensynssone i gjeldende kommuneplan. Vi anbefaler en gjennomgang av disse mtp hensiktsmessighet, og virkning for formålet de er ment å ivareta.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- u) **Stedsutvikling Lyngseidet. St. meld.18 (2015-2016) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet understreker betydningen av å ivareta og videreutvikle grønne strukturer i byer og tettsteder. I arbeidet med stedsutvikling er det viktig å ivareta og utvikle nærmiljøområder for friluftsliv og annen fysisk aktivitet, som for eksempel å etablere grønne rom og korridorer for miljøvennlig ferdsel og opphold.**

*Rådmannens vurdering:* I prosjektet Stedsutvikling Lyngseidet ivaretas hensynet til grønne strukturer.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- v) **Parkeringsplasser**

**Det er gledelig at det er avsatt parkeringsplasser i tilknytning til de fleste friluftsområder og utfartsområder i hele kommunen, og at det kan legges til rette for toalett og søppelhåndtering ved disse. Vi minner om at det settes av p-plasser til personer med funksjonsnedsettelse og at toalettene gjøres tilgjengelig for alle og er universelt utformet.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

- w) **Arealer som ikke ønskes utbygd. Det er positivt at Lyngen kommune vil markere viktige friluftslivsområder med hensynssoner. Det kan være friluftslivsområdet med høy verdi i friluftslivskartleggingen og/eller områder som er statlig sikret for friluftsliv; som Årøya og Sandvika. Nye turrutetraseer etablert for eksempel gjennom kommunens medvirkning i Turskiltprosjektet bør også legges inn i arealkartet. Disse kan lastes ned av alle fra Kartverkets kartdatabase.**

*Rådmannens vurdering:* Tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Tatt som orientering.

x) **Kulturminner.**

1. **Vi ber om at det utarbeides en generell bestemmelse for hele arealplanen om at kommuneplanen ikke er avklart ihht lov om kulturminner av 1978.**
2. **Vi ber om at alle automatisk fredete og vedtaksfredete kulturminner avsettes som hensynssone d) båndlagt etter kulturminneloven. Det må utarbeides bestemmelser til denne hensynssonen om at det ikke er tillatt med noen form for inngrep i hensynssonen. Vi ser på vedtatte kommuneplankart at de fleste automatisk fredete kulturminner er markert på kartet, men de er ikke gitt en signatur eller nevnt i tegnforklaringen. Vi ber om at H730 legges inn på plankartet, og gjerne med et undernummer for hvert kulturminne.**
3. **Det er positivt at tre områder i gjeldende plan er avsatt som hensynssone c) kulturmiljø. Vi ber Lyngen kommune vurdere om ytterligere områder kan avsettes som hensynssone c).**
4. **I gjeldene bestemmelser pkt 3.12 er det utarbeidet retningslinjer om mulige tiltak 5 meter fra fredet kulturminne. Avstanden må settes til 50 meter, jfr. bestemmelse 4.19.**
5. **Dersom arealplanen likevel skal legge til rette for nye utbyggingsområder, må disse ikke komme i konflikt med kjente automatisk fredete eller vedtaksfredet kulturminner.**

*Rådmannens vurdering:* Innspillene omfatter ulike hensyn til kulturminner og vil vurderes nærmere ved utarbeidelse av arealdelen.

*Rådmannens innstilling til vedtak:*

- Pkt. 1, 2 og 5 etterkommes og vil nedfelles i arealdelens kartverk og bestemmelser.
- Pkt. 3 og 4 må vurderes nærmere når arealplanen utarbeides.

y) **Regionalt planforum.** Lyngen viser til at det kan være aktuelt å bruke planforum i prosessene med å utarbeide kommuneplanen, og det synes fylkeskommunen er positivt. Vi ønsker dere velkommen til regionalt planforum for videre diskusjoner og innspill i forbindelse med planarbeidet.

*Rådmannens vurdering:* Det kan bli aktuelt å benytte Regionalt planforum flere ganger under planprosessen med samfunnsdelen- og kanskje særlig arealdelen. Lyngen kommune vil vurdere aktuelle datoer i forhold til vedlagt kalender og gi tilbakemelding.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.



## Merknad nr. 3 - Sametinget

- a) **Et viktig hensyn som skal ivaretas i planlegging etter den nye plan- og bygningslovens plandel er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur. Sametinget har ansvar for å påse at samiske interesser blir vurdert ut ifra et helhetlig perspektiv ved planlegging etter plan- og bygningsloven. Sametinget har også ansvar for å veilede kommuner, fylkeskommuner og andre som utarbeider planer etter plan- og bygningslovens plandel når planleggingen berører saker av betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv. Sametinget har derfor laget en planveileder.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- b) **Vi anmoder kommunen om å bruke Sametingets planveileder i planarbeidet og tilføye den også under «Regional føringer» i planprogrammet.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tilrår at merknaden etterkommes.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

### Samfunnsdelen.

- c) **Når forrige utkastet til samfunnsdelen var på høring ønsket Lyngen kommune å anerkjenne sin samiske historie og samtid, og følge opp dette i mål og strategier i kommuneplanen. Sametinget mener at dette er et godt utgangspunkt for ivaretagelse av samisk språk og kultur og håper at kommunen viderefører denne holdningen til det forestående arbeidet.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tilrår at merknaden etterkommes.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- d) **Sametinget ber Lyngen kommune om å kartlegge behovet og ønskene for opplæring i og på samisk i kommunen og utvikle tiltak som skal sikre barna tilbud om samisk kultur og språk.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tilrår at merknaden etterkommes.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- e) **I tillegg ber vi kommunen om å kartlegge utviklingstrekk, potensial og utfordringer i samiske næringer i kommunen, her under jordbruk, fiskeri og reindrifta.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tilrår at merknaden etterkommes.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- f) **Kommunen har også tidligere hatt som mål å utvikle Lyngen til å være nasjonalt og internasjonalt attraktiv reisemål for naturbasert reiseliv. Utvikling av en ny næring vil kreve samarbeid med og ivaretagelse av eksisterende næringer, som i dette tilfellet er beitenæringene i kommunen.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tilrår at merknaden etterkommes.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- g) **I forskriften til folkehelseloven er det nedfelt at i kommuner der det er grunn til å anta at det foreligger spesielle folkehelseutfordringer for den samiske befolkning, skal disse vurderes. Sametinget ber at Lyngen kommune vurderer dette i kommuneplanens samfunnsdel.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tilrår at merknaden etterkommes.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

## Arealdelen

Planprogrammet inneholder ikke konkrete forslag til arealdisponering, men påpeker at fremtidig arealbruk vil være avhengig av prioriteringer i samfunnsdelen. Det er dermed ikke grunnlag for Sametinget til å komme med annet enn generelle innspill i forhold til utredningsbehov og prinsipper for arealdisponering i denne uttalelsen.

- h) ***Bolig og hyttebygging.* I følge planprogrammet vil tilrettelegging for bolig- og næringsareal være viktig i revisjon av arealdelen. Sametingets planveileder påpeker at hytter og hytteområder bør som hovedregel skje etter reguleringsplan og at hyttebebyggelse bør være mest mulig samlet for å konsentrere belastningen på naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsnivå. Ved lokalisering av spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i kommuneplanens arealdel bør det legges vekt på generasjoners tilhørighet til og bruk av bosted og landskap, herunder tradisjonell utmarksbruk og bruk av kyst- og fjordområder. Sametinget anmoder kommunen om å vektlegge disse hensyn ved rullering av kommuneplanens arealdel.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- i) ***Reindriftens arealbehov.* Sametinget understreker at kommunen har et ansvar å vurdere konsekvensene av planlagte arealinngrep samlet sett for hver av berørte reinbeitedistrikter. Dette kravet er også nedfelt i lovkommentaren til plan- og bygningslovens § 3-1 som sier at «Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistrikt vurderes».**

**I tillegg vises det til Sametingets planveileder om hensyn å ta i forhold til samisk næringsutøvelse og ressursbruk: Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealer for reindrifta. Sametinget ber om at dette legges til grunn ved rullering av kommuneplanens arealdel.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- j) **Konsekvensutredningen bør beskrive reindriftsnæringens bruk av arealene i kommunen og spesielt områdene ved foreslåtte nye arealformål. Direkte og indirekte beitetape og hvordan reintallet påvirkes av tiltak skal vurderes. Lokal og tradisjonell samisk kunnskap vil også være svært viktig kunnskapskilde i konsekvensutredningen om samisk natur- og kulturgrunnlag.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- k) Akvakultur. I følge planprogrammet ønsker kommunen å innlemme kystsoneplanen også i kommuneplanens arealdel. Det kommer ikke konkret frem om det åpnes for nye arealbruksformål i kystsonen i denne omgang.**

*Rådmannens vurdering:* Lyngen kommune har en forholdsvis ny kystsoneplan og hovedhensikten i denne omgang er å få et samlet dokument for framtidig arealdisponering som omfatter både sjø og land. På denne måten sikres også at kystsoneplanen får samme krav til revisjon/ny vurdering som arealdelen, dvs. min. 1 gang pr. valgperiode (hvert 4. år).

Dette utelukker likevel ikke at man under planprosessen vurderer innspill til endringer av sjøarealene. Større endringer som f.eks. akvakultur og havneutbygging gjøres i samråd med nabokommunene.

*Rådmannens innstilling til vedtak:*

- Hovedhensikten er å få et dokument som viser hovedtrekkene for arealdisponering på land og sjø.
- Innspill til endringer av sjøarealer i nåværende planprosess vil bli vurdert.

- l) Bruk av sjøarealer. Sametinget viser til planveileder hvor det framgår at kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner i nødvendig utstrekning skal sikre arealene til tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder av vesentlig betydning for fiske i samiske kyst- og fjordområder. Videre skal plandokumentene sikre at endret arealbruk i samiske kyst- og fjordområder ikke medfører irreversibel skade eller ødeleggelse av lokalt fiske av vesentlig betydning for befolkning i et bestemt område. Sametinget ber om at dette legges til grunn ved rullering av kommuneplanens arealdel og at kommunen også henter inn og legger vekt på tradisjonell kunnskap om bruken av kystarealene.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- m) Kulturminner. Alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda ifølge Lov om kulturminner (Kulturminneloven). Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne.**

Forholdet til kulturminner i planlagte byggeområder kan avklares endelig på kommuneplannivå, men det er ikke noe krav i lovverket om dette. Hvis ikke denne avklaringen blir gjennomført på kommuneplannivå, skal forholdet til kulturminner avklares på reguleringsplannivå ved at undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven § 9 da oppfylles. Forslagsstiller er pliktig til å dekke kulturminneforvaltningens utgifter ved undersøkelser.

I områder hvor forholdet til kulturminnene ikke blir endelig avklart på kommuneplannivå eller hvor det ikke stilles krav om reguleringsplan må det utarbeides tydelige retningslinjer i kommuneplanen som sørger for at det innhentes uttalelse fra kulturminnemyndighetene for tiltak i områdene. Dette gjelder så vel bygge- som LNFR-områder.

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- n) **Kulturminneverdiene er i all hovedsak dårlig kartlagt. Sametinget ber derfor om at man i konsekvensutredningen presiserer at verdi- og konsekvensvurderingene for samiske kulturminner bare gjelder kjente kulturminner. På bakgrunn av dette bes det om at hensynet til samiske kulturminner vektlegges og konkretiseres i planarbeidet.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- o) **Andre samiske interesser. Utmarka gjør en viktig ressursbase i høsting av tradisjonelle utmarksprodukter. Utmarksnæringer, der blant annet fiske, jakt, duodji og sanking, er en viktig del av samisk levevei. Sametinget planveileder konkretiseres dette nærmere. Sametinget anmoder kommunen å vektlegge dette ved rullering av kommuneplanens arealdel.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- p) **Planprosess og medvirkning. I følge Plan- og bygningsloven påligger det kommunen å "sikre medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging". Også Sametingets planveileder understreker at de som legger frem planer bør "iverksette aktive tiltak for å sikre reel medvirkning der siktemålet er å oppnå informert samtykke fra direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn, her under samiske barn". Sametinget ser medvirkning fra samiske interesser som viktig og verdifullt i planarbeid. Dette kan være reinbeitedistrikt, siida og andre interesseorganisasjoner. Sametinget anmoder kommunen om å få fram tradisjonell samisk kunnskap og bruk av områder gjennom planprosessen og å tillegge denne kunnskapen like stor vekt som den forskningsbaserte kunnskapen i det videre arbeidet.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

## **Merknad nr. 4 – Statens vegvesen**

### ***a) Ullsfjordforbindelsen***

**Statens vegvesen er i en pågående formell prosess med utarbeidelse av regional plan for Ullsfjordforbindelsen. Lyngen kommune er representert i prosjektgruppen og styringsgruppen.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

### ***b) Lyngseidet***

**Statens vegvesen er i en pågående dialog med Lyngen kommune gjeldende stedsutvikling Lyngseidet.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

### ***c) Kommuneplanens arealdel***

**Statens vegvesen ser det som ønskelig med et møte med Lyngen kommune der kommuneplanens arealdel gjennomgås og diskuteres i felleskap.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen anser møtet med Statens vegvesen som hensiktsmessig.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

## **Merknad nr. 5 – Kystverket**

### *a) Sjøtransport*

**Kystverket Troms og Finnmark er positiv til at sjøtransport er eget tema for utredning. I forbindelse med disse utredninger oppfordres kommunen å ta kontakt med Kystverket for kunnskapsinnhenting og annen medvirkning.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen tilrår at oppfordringen følges opp.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

## Merknad nr. 6 – Fiskeridirektoratet

- a) **FIN ser det som positivt at kommunen ønsker å benytte seg av regionalt planforum i utarbeidelsen av planen. Regionalt planforum er en god mulighet til å få gode innspill tidlig i prosessen fra sektormyndighetene.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- b) **At kommunen samarbeider med nabokommuner er positivt.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- c) **Både fiskeri- og akvakulturnæringen er viktig i kommunen. Vi ber om at lokale fiskarlag, samt de samiske fiskeriinteressene og havbruksnæringen blir involvert i arbeidet. Lokale fiskere har ofte god kunnskap om områder som vil være viktig for ivaretagelse av fiskeriinteressene.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- d) **FIN har gjennom innsamling av kystnære fiskeridata fått mye kunnskap om fiskerienes arealbruk i kommunen. Data for Lyngen kommune er fra 2007. Informasjon fra fiskeriinteressene vil kunne supplere våre data. Kystnære fiskeridata er tilgjengelig gjennom vår kartløsning: <http://kart.fiskeridir.no> Her vil man også finne informasjon om akvakultur. Vi oppfordrer kommunen til å bruke kartverktøyet.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- e) **Det er viktig at kommunen utarbeider en god konsekvensutredning (KU). Fiskeri og akvakultur er ikke nevnt som eget tema i KU, men vi forutsetter at virkningene av tiltak på disse blir vurdert om de blir berørt. Det anbefales også å vurdere effekten av fiskeri og akvakultur på både samfunn og miljø. En mangelfull KU vil gjøre at vi som sektormyndighet ikke kan gi gode uttalelser til planen. Vi forutsetter at man under punktet om «naturmangfold» også vurderer marint biologisk mangfold der det er relevant.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- f) **Lenangsøra og Nord Lenangen er statlige fiskerihavner. Dette må kommunen ta hensyn til i sin planlegging.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- g) **I 2017 vil det innføres et nytt vekstregime for akvakulturnæringen. Det innebærer blant annet at kysten inndeles i 12 ulike produksjonsområder samt et tilhørende trafikklysregime, hvor anledning til vekst vil avgjøres av miljø og sykdomsstatus. Dette vil i ulik grad innebære endringer i næringens arealbehov og lokalitetsstruktur. Det anbefales at kommunen også vurderer dette i planleggingen. Dette tilsier også behov for gode prosesser med både næringen og relevante sektormyndigheter.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

## Arealdelen

- h) **Kommunen må avsette tilstrekkelig store arealer til akvakultur. For små arealer kan resultere i søknader om dispensasjon.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- i) **Områder som egner seg for akvakultur kan avsettes til akvakulturformål. Det er viktig at det avsettes tilstrekkelig areal for akvakultur med hensiktsmessige avstander. Vi anbefaler at det avsettes areal for akvakultur som enbruksområder. Dette vil gi forutsigbarhet for næringen, på samme måte som enbruks fiskeområder gir forutsigbarhet for fiskeriinteressene.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- j) **For å sikre ønskelig fleksibilitet anbefaler vi at områder som er mindre konfliktskyt, avsettes til flerbruksområder, som også inkluderer akvakultur. Dette vil gi planen fleksibilitet i forhold til endringer i arealbehov over tid.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- k) **For å oppnå en god sameksistens og utvikling i kystsonene er det vesentlig å sikre en god balanse mellom disse to plantilnærmingene, med enbruk og flerbruk, med og uten akvakultur. Kommunene må her ta utgangspunkt i lokale forhold, men det er også vesentlig å hensynta nasjonale- og regionale mål for bruk og vern i kystsonen.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- l) **Vi ber om at områder for akvakultur ikke legges i nasjonalt og regionalt viktige fiskefelt. Eventuelt at man legger slike områder i utkanten av fiskefeltet. Det må tas spesielt hensyn til rekefelt, da akvakulturinstallasjoner er direkte ekskluderende for slik fiskeriaktivitet. Vi ber også om at man unngår å legge akvakulturområder i gytefelt for torsk.**



*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- m) Kommunen må vurdere om arealer til fortøyninger for akvakulturinstallasjoner skal inngå i områder for akvakultur, eller om områdene skal deles opp i akvakultur overflate og akvakultur vannsøyle. Dette kan det settes bestemmelser til.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- n) Gytefelt er ofte de viktigste fiskeområdene. I gytefelt for torsk bør det unngås nye lokaliteter for akvakultur. Gytefelt kan avsettes som enbruk fiskeområder eller som flerbruksområder uten akvakultur. Alternativt kan det registreres som hensynssoner. Det er viktig å være klar over at det ikke er lov å sette bestemmelser til hensynssoner i kommuneplanens arealdel, kun retningslinjer.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- o) Vi ber om at områder med registrert fiskeriaktivitet i henhold til vår kartløsning får fiske i kombinasjon med andre formål eller alene. Viktige fiskeområder bør være enbruksområder for fiske. Eventuelt kan de kombineres med andre formål utenom akvakultur.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- p) Det er ønskelig at man avsetter låssettingsplasser til enbruks fiskeområder. Låssetting av fisk ekskluderer bruk av arealet for andre.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- q) Det er ønskelig at kjente registreringer av marint biologisk mangfold blir ivaretatt.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- r) FIN ser at det er ønske fra mange aktører om å dumpe overskuddsmasser fra tiltak (for eksempel mudring, veibygging, sprengning etc.) i sjø. Dersom dette skal foregå er det ønskelig at man avsetter eget areal til dette.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.  
*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- s) Det ovenfor nevnte er et ønske fra FIN for planen. Hva som vil være det korrekte i hvert konkrete tilfelle vil være en skjønnsvurdering. Kommunen som planmyndighet må vurdere fordelene og ulempene ved arealbruken for hvert**

**område. Norconsult har nylig gjennomgått planlegging i sjø og har sett på ulike løsninger. Rapporten kan gi tips til gode løsninger.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- t) FIN stiller gjerne på eget møte med kommunen. Eventuelle henvendelser på bakgrunn av innspillet bes rettet til saksbehandler.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes

- u) Det bes om kopi av vedtatt planprogram.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

## Merknad nr. 7 – Forsvarsbygg

- a) Forsvaret har to skyte- og øvingsfelt i Lyngenfjorden og ett i Ullsfjorden. Øvingsfelt «N21» ved Årøya har ikke blitt sikret i interkommunal kystsoneplan for Lyngen, Storfjord og Kåfjord. Det ble gitt signaler fra Forsvarsbygg om at det aktuelle øvingsfeltet ikke lenger var i bruk da kystsoneplanarbeidet ble startet opp i 2009, men det ble påpekt at det ikke var formelt avhendet og at dette måtte gjøres før det eventuelt ble angitt andre formål.

Da kystsoneplanen ble startet opp igjen med ny førstgangshøring i 2014 fikk Forsvarsbygg etter det vi kan se ikke varsel om dette, og har ikke hatt anledning til å uttale oss til planen.

Siden starten i 2009 har det vært ny gjennomgang av behov for sjøfelt, hvor blant annet øvingsfeltet ved Årøya ble revurdert som kapasitet og ikke lenger er foreslått avhendet. Det er derfor uheldig at det er vedtatt akvakulturlokaliteter innenfor feltets grenser uten at Forsvaret har fått tilstrekkelig anledning til å uttale seg.

Både kystsoneplanen og kommuneplanens arealdel er forholdsvis nylig vedtatt, og rulleringer av disse vil sannsynligvis ligge noe fram i tid. I mellomtiden er det viktig at situasjonen som beskrives her finner en avklaring.

*Rådmannens vurdering:* Innspillet er det samme som framkom til Kommunal planstrategi og vurderingen denne gang har derfor samme ordlyd.

Øvingsfeltet ved Årøya er tatt ut av kommunes overordnede planer for flere år siden og har ikke vært inntegnet ved revisjon av arealplanene. Ved siste revisjon var arealdelen ute på offentlig høring 2 ganger og formannskapet behandlet innkomne merknader henholdsvis den 30.01.14 og 02.12.14. Det forelå ingen merknader fra Forsvarsbygg fra noen av behandlingene.

Det vises til at ved utarbeidelse av kystsoneplanen ble Forsvarsbygg ikke varslet og fikk dermed heller ikke anledning til å gi uttalelse. Dette synes å være feil. Kystsoneplanen var ute til offentlig ettersyn to ganger og ved begge anledninger ble Forsvarsbygg tilskrevet direkte (oversendelsesskriv av 4/7 2014 og 6/6 2015). Det innkom ingen merknader fra Forsvarsbygg.

Rådmannen tilrår derfor at merknadene ikke imøtekommes. Innspillet vil imidlertid tas opp ved revisjon av kommuneplanens arealdel.

*Rådmannens innstilling til vedtak:*

1. Merknaden etterkommes ikke, da arealplanen og kystsoneplanen er utarbeidet etter kravene som plan og bygningsloven stiller.
2. Ved oppstart av revisjon for arealplanarbeidet oppretter kommunen dialog med Forsvarsbygg for nærmere avklaring.

## Merknad nr. 16 – Jægervatnet/Lattervik bygdeutvalg

- a) **Vannverk.** Jægervatnet/Lattervik Bygdeutvalg har ved flere anledninger vært i kontakt med kommunen angående utbygging av kommunalt vannverk. Dette er fremdeles et ønske blant innbyggere i bygda.

*Rådmannens vurdering:* Vannverk kan vurderes ved utarbeidelse av Hovedplan for vannforsyning og eventuelt nedfelles i kommuneplanens arealdel.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- b) **Trafikk.** Av trafikksikkerhetsmessige årsaker er det nødvendig å etablere en bussholdeplass i krysset Lenangsveien/Lattervikveien. Her gjennomføres busskorrespondanse seks ganger i uken, og da er krysset veldig uoversiktlig. Det er også behov for parkeringsplass for reisende i tilknytning dette krysset.

*Rådmannens vurdering:* Innspillet kan vurderes nærmere ved utarbeidelse av arealdelen.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- c) **Hele Lattervikveien, Fv 313, er i svært dårlig forfatning, og trenger oppgradering.**

*Rådmannens vurdering:* Det er Troms fylkeskommune som er ansvarlig for fylkesveger. Kommunen vil imidlertid orientere fylkeskommunen om innspillet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- d) **Bygdeutvalget ser at det er behov for tilrettelegging for parkering, toalettforhold og brøyting på parkeringsplassen ved Leirskoleveien. Dette er et populært utfartsområde hele året både for lokalbefolkningen og turister.**

*Rådmannens vurdering:* Innspillet berører først og fremst kommunale kostnader og må drøftes nærmere ved utarbeidelse av langtidsbudsjett og handlingsprogram.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

## **Merknad nr. 17 – Rendalen Reinbeitedistrikt 33T**

- a) **Rendalen reinbeitedistrikt oppfordrer Lyngen kommune til å rette et særskilt fokus på bærekraftig areal- og samfunnsutvikling med særlig fokus på sikring av arealer for primærnæringene i denne planprosessen. Ressursgrunnlaget er primærnæringenes viktigste ressurs, og en bevaring av ressursgrunnlaget er veldig viktig for videreutvikling, økt inntjening og økt rekruttering for disse næringene. Av den grunn er det særlig viktig å bevare hittil ubebygde områder fra utbygging. En bevaring av naturen i Lyngen er også viktig for å gjøre Lyngen attraktiv som bo- og tilflyttingskommune og som turistmål.**

*Rådmannens vurdering:* Rådmannen har forståelse for bevaring av ressursgrunnlaget, og tolker innspillet at nye næringer fortrinnsvis lokaliseres i/eller i nærheten av eksisterende bebyggelse (å bevare hittil ubebygde områder er problematisk i forhold til andre næringer i kommunen).

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- b) **I forhold til revidering av arealdel er det forholdsvis store næringsarealer, men også arealer avsatt til turisme og hyttebebyggelse som står ubebygde. Det bør, som det også skrives i planprogrammet, vurderes om arealene er hensiktsmessig plassert, men det bør også vurderes om prosjektene er realiserbar. Rendalen reinbeitedistrikt oppfordrer kommunen til å vise forsiktighet med å avlegge arealer til prosjekter som ikke er gjennomførbare.**

*Rådmannens vurdering:* Vurdering om prosjekter er realiserbar er noe vanskelig å vurdere før de er vist i overordnede plandokumenter. Interessenter sjekker vanligvis om arealene er klarlagt i arealplanen. Dersom dette ikke er tilfelle, betraktes prosjektet som usikker med svært lang tid før eventuell gjennomføring er mulig.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- c) **Når det gjelder eventuelle arealer avsatt til fritidsbebyggelse, bør disse lokaliseres til eksisterende bebyggelse, eventuelt i form av fortetninger.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

- d) **Arealer/reguleringsforslag som i forrige arealplanprosess ble tatt ut av planen av hensyn til reindrift og landbruk, bør ikke avsettes til utbygging ved en revisjon av arealplanen.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tatt som orientering.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden tatt som orientering.

- e) **Rendalen reinbeitedistrikt oppfordrer Lyngen kommune å holde dialogmøte med reindriftsnæringa når konkrete endringer til arealplanen foreligger, på et tidspunkt som er hensiktsmessig i forhold til reindriftnas flyttemønster.**

*Rådmannens vurdering:* Merknaden tilrås etterkommet.

*Rådmannens innstilling til vedtak:* Merknaden etterkommes.

**Merknad nr. 8 – Direktoratet for Mineralforvaltning** (ingen merknader)

**Merknad nr. 9 – NVE** (ingen merknader)

**Merknad nr. 10 – Mattilsynet** (ingen merknader)

**Merknad nr. 11 - Storfjord kommune** (ingen merknader)

**Merknad nr. 12 - Skjervøy kommune** (ingen merknader)

**Merknad nr. 13 - Tromsø kommune** (ingen merknader)

**Merknad nr. 14 - Nordreisa kommune** (ingen merknader)

**Merknad nr. 15 - Kåfjord kommune** (ingen merknader)